

Onderwerp Crisisdienstverlening en mobiliteitsdienstverlening
ter informatie
Steller Wim Ravenshorst

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon	06-15663337	Bijlage(n)	-	Ons kenmerk	295565-2022
Datum	15 juni 2022	Uw brief van		Uw kenmerk	

Geachte heer, mevrouw,

Aan het begin van de coronacrisis was de verwachting dat deze grote gevolgen zou hebben voor de werkgelegenheid, de werkloosheid en het aantal mensen dat een beroep zou moeten doen op een uitkering. Naast de rechtstreekse steun voor bedrijven heeft het kabinet daarom ook (in het derde steun- en herstelpakket) middelen beschikbaar gesteld om de positie van werkzoekenden, met werkloosheid bedreigde werknemers en (mbo-) studenten te versterken. In deze brief brengen we in beeld welke lessen wij uit deze crisisdienstverlening hebben geleerd. We zetten op een rij welke arbeidsmarktmaatregelen¹ we hebben genomen en welke elementen we daaruit meenemen voor onze toekomstige werkwijzen.

De belangrijkste landelijke maatregelen voor bestrijding (jeugd-) werkloosheid, mobiliteit en re-integratie

In september 2020 kwam het Rijk met een aanvullend sociaal pakket aan maatregelen om kwetsbare groepen werkenden, werkzoekenden en jongeren passende dienstverlening te bieden om te voorkomen dat zij (langdurig) werkloos zouden worden of werkloos zouden blijven. De belangrijkste maatregelen waren:

1. De vorming van regionale mobiliteitsteams

Het kabinet wilde ervoor zorgen dat mensen die hun werk dreigden te verliezen als gevolg van de crisismaatregelen, snel een nieuwe baan zouden kunnen vinden. Voor degenen die daarbij extra hulp nodig hebben, werden regionale mobiliteitsteams gevormd. Hierin werken sociale partners, gemeenten in de arbeidsmarktregio, UWV, onderwijsinstellingen en de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) samen aan loopbaanbegeleiding, om- en

¹ We gaan in deze brief dus niet in op de crisisplannen Groningen Vooruit en het Sociaal Herstelplan.

Volgvel 1

bijscholing en bemiddeling. De teams kregen beschikking over maatwerkbudgetten en middelen voor scholing en ondersteuning van mensen met een arbeidsbeperking.

2. *De intensivering van de dienstverlening aan uitkeringsgerechtigden*

Omdat de crisis naar verwachting zou leiden tot een forse groei van de instroom in de Participatiewet en de ondersteuning van deze groep niet ten koste mocht gaan van de bestaande groep uitkeringsgerechtigden, hebben gemeenten tijdelijk extra middelen ontvangen om ook deze nieuwe groep dienstverlening te kunnen bieden. Daarnaast zou de afstand tot werk voor de huidige groep bijstandsgerechtigden door de crisis toenemen. Voor de intensivering van de dienstverlening aan deze groep zijn daarom aanvullende middelen beschikbaar gesteld.

3. *Met speciale aandacht voor zelfstandigen en mensen met een arbeidsbeperking*

Naar verwachting zouden zelfstandigen en mensen met een arbeidsbeperking, vanwege hun kwetsbare arbeidsmarktpositie extra zwaar getroffen worden door de crisis. Met extra budgetten binnen de regionale mobiliteitsteams en met een aanvullend budget voor zelfstandigenloketten zijn er in de arbeidsmarktregio meer mogelijkheden om deze groepen ondersteuning te bieden bij het vinden en behouden van werk.

4. *De bestrijding van de jeugdwerkloosheid*

Uit eerdere crises is geleerd dat het belangrijk is om te voorkomen dat er een groep jongeren ontstaat die de aansluiting met de arbeidsmarkt verliest. Het kabinet heeft daarom aan scholen en arbeidsmarktregio's extra middelen beschikbaar gesteld om schoolverlaters (intensiever) te begeleiden naar een vervolgopleiding of werk en om jongeren die buiten beeld zijn geraakt op te sporen en alsnog te ondersteunen bij het vinden van een baan of een passende opleiding.

Verwachte gevolgen bleven grotendeels uit

De negatieve gevolgen van de crisis voor de werkgelegenheid, de werkloosheid en de instroom in uitkeringen zijn -mede door de steunmaatregelen- grotendeels uitgebleven. De (jeugd-) werkloosheids- en uitkeringsaantallen zijn na een groei in de eerste maanden van de crisis vrij snel weer gedaald. Inmiddels liggen deze onder het niveau van vóór de crisis en is er zelfs sprake van een toename van de krapte aan personeel. In de praktijk leidde dit tot een verschuiving van de inzet van de beoogde maatregelen en van de beschikbare middelen.

De maatregelen

In de afgelopen twee jaar zijn er verschillende maatregelen genomen om de positie van (kwetsbare) werkenden, werkzoekenden en jongeren te versterken. Hieronder zetten we kort op een rij welke dat zijn geweest en welke lessen we daaruit voor de toekomstige dienstverlening kunnen trekken.

1. *De vorming van een regionaal mobiliteitsteam*

Onze regio was één van de eerste met een regionaal mobiliteitsteam (RMT). De vorming daarvan kwam relatief snel op gang omdat we in onze regio op verschillende manieren al samenwerken met sociale partners en onderwijsinstellingen en de samenwerking tussen gemeenten en UWV goed is. In juli 2021 stond er een uitvoeringsteam met loopbaanadviseurs van vakbonden,

accountmanagers en werkcoaches van gemeenten en UWV. Hieraan is deskundigheid op het gebied van scholing, arbeidsbeperkingen en faillissementen toegevoegd. Samen met de arbeidsmarktregio's Friesland en Drenthe is er een communicatiecampagne gevoerd onder de naam "Het Noorden Werkt Door". Werkenden en werkzoekenden kunnen zich daar melden en samen met hen wordt bepaald welke ondersteuning zij nodig hebben. Tot april 2022 hebben zich in onze arbeidsmarktregio 300 personen gemeld voor hulp bij het vinden van of oriënteren op (ander) werk. Daarnaast zijn er met een drietal bedrijven afspraken gemaakt over aanvullende dienstverlening voor werknemers na een reorganisatie of faillissement. Al snel na de start van het RMT bleek dat doelgroep die men voor ogen had (mensen die hun baan kwijtraken en naar een andere baan in een andere sector worden begeleid) er niet was. In plaats daarvan meldden zich mensen die behoefte hadden aan loopbaanadvies, heroriëntatie, een netwerk en/of hulp bij het vinden van ander werk. De reden daarvoor lag meestal niet in de crisis, maar in het feit dat zij hun werk (te) zwaar vonden, geen werk hadden of bang waren dat zij hun baan op termijn kwijt zouden raken. Daaruit bleek dat er groepen werkenden zijn, ook middelbaar en hoger opgeleiden die extra ondersteuning nodig hebben en niet weten waar zij daarvoor terecht kunnen. Het RMT blijkt een mooie samenwerkingsvorm om gezamenlijk dienstverlening te bieden voor brede groepen werkenden en werkzoekenden, waarbij gemakkelijk een verbinding kan worden gemaakt met de bestaande dienstverlening van vakbonden, gemeenten, UWV en sociale werkbedrijven. De beschikbaarheid van een ontschot budget (onafhankelijk van regeling of doelgroep) blijkt daarbij erg behulpzaam. Ook wordt er voorzichtig gestart met het bieden van tijdelijke werkfitplekken voor mensen met een arbeidsbeperking die hun baan (dreigen) kwijt (te) raken, als overbrugging naar ander werk.

De belangrijkste lessen uit de ervaring met het RMT zijn dat:

- er een groep werknemers/werkzoekenden is die nu de weg naar ondersteuning bij scholing of (ander) werk niet kan vinden;
- het benutten van kennis, instrumenten en ondersteuning van de verschillende partijen (sociale partners, scholen, gemeenten, UWV) mogelijkheden biedt om bredere groepen werkenden en werkzoekenden (waaronder bijvoorbeeld ook zelfstandigen die zich willen heroriënteren) beter te helpen;
- het niet nodig is om een nieuwe organisatie op te bouwen, maar dat één duidelijk zichtbare ingang met verbindingen met bestaande dienstverlening meerwaarde heeft;
- de manier van (samen-)werken een prima basis kan zijn voor de dienstverlening op het gebied van leven lang ontwikkelen en het bestrijden van de krapte.

Omdat wij het belangrijk vinden dat al onze inwoners toegang krijgen tot advies en ondersteuning bij het oriënteren op werk, opleiding en een leven lang ontwikkelen, en omdat het RMT hiervoor een mooi onderdeel vormt, dringen wij er bij het kabinet op aan om de dienstverlening van de RMT's te benutten bij de ontwikkeling van Regionale Werkcentra, Werkhubs of Huizen voor de Arbeid waar iedere werkende of werkzoekende terecht kan voor ondersteuning op het gebied van werk en leven lang ontwikkelen. Hier willen we samen met de andere partners in het Noorden alvast een begin mee maken.

2. *Intensivering van dienstverlening aan uitkeringsgerechtigden*

De extra instroom aan bijstandsgerechtigden als gevolg van de crisis heeft zich slechts een aantal maanden voorgedaan. Het totaal aantal bijstandsgerechtigden is na een piek in juni 2020 afgenomen. Tegelijkertijd weten we dat degenen die nog wel een beroep (moeten) doen op een uitkering ondanks een groot aantal vacatures het risico lopen de toegang tot werk, scholing en maatschappelijke deelname te verliezen. We hebben daarom in januari 2022 een voorstel aan uw raad gedaan voor een intensivering van onze dienstverlening, zodat deze groep meer kansen krijgt hun talenten te ontwikkelen en te benutten en zodat bedrijven en maatschappelijke organisaties hiervan kunnen profiteren. In dit Werk- en Ontwikkelprogramma 2022-2025 hebben we de tijdelijke extra middelen benut voor een langjarige extra investering in de ondersteuning van en dienstverlening aan personen in de Participatiewet. Over de lessen die wij uit dit programma leren stellen wij u periodiek op de hoogte. De crisis die zich voordeed bevestigt ons in onze overtuiging dat we al onze inwoners in staat moeten stellen om veranderingen in het werk en op de arbeidsmarkt op te vangen en snel moeten investeren in scholing, begeleiding en het ontwikkelen van vaardigheden.

3. *Speciale aandacht voor zelfstandigen en mensen met een arbeidsbeperking*

Werkenden die stevig zijn getroffen door de crisis, zijn degenen die als zelfstandige werkzaam zijn. Gedurende de afgelopen twee jaar hebben wij ruim 4000 van hen inkomensondersteuning geboden omdat hun inkomen onder het sociaal minimum terecht was gekomen (TOZO). Het feit dat we contact met hen kregen, gaf ons ook de mogelijkheid om te kijken of er in deze groep behoefte zou bestaan om zich te heroriënteren op ander werk als zelfstandige of in loondienst. Uit onderzoeken weten we immers dat de keuze voor zelfstandigheid er niet altijd één is die bewust wordt gemaakt. We hebben daarom iedere zelfstandige die gebruik heeft gemaakt van de TOZO benaderd met de vraag of zij behoefte hebben aan ondersteuning bij heroriëntatie. Daaruit bleek dat het grootste deel graag door wil als zelfstandige en hiervoor geen ondersteuning (van de gemeente) wenst. Toch zijn er 274 personen die gebruik hebben gemaakt van een aanbod voor heroriëntatie bij gespecialiseerde organisaties en hebben 63 personen gebruik gemaakt van advies over en ondersteuning bij het werken in loondienst. Een deel van hen is daarvoor in contact gebracht met de directie Werk & Participatie of het RMT.

De lessen die wij uit onze aanpak leren, zijn dat een goede verbinding tussen inkomenssteun en vormen van heroriëntatie en ondersteuning bij (ander) werk ook voor deze groep meerwaarde heeft. De crisis heeft hieraan een impuls gegeven. Tegelijkertijd zien we dat de behoefte aan deze vorm van ondersteuning beperkt is. Naast re-integratie en heroriëntatie hebben we overigens wel lessen getrokken uit de manier waarop we inkomensondersteuning snel, eenvoudig én rechtmatig kunnen verstrekken. Een specifieke methode die we daarvoor hebben ontwikkeld heeft er onder andere toe geleid dat in onze gemeente slechts in beperkte mate ten onrechte ontvangen TOZO-uitkeringen teruggevorderd hoeven te worden. Ten slotte heeft de crisis een impuls gegeven aan de versterking van de verbinding tussen de dienstverlening van de afdeling zelfstandigen en de GKB.

Voor degenen met een arbeidsbeperking zijn er extra middelen beschikbaar gesteld voor de ondersteuning van personen in de banenafpraak die als gevolg van de crisis hun werk (dreigen te) verliezen. Die middelen kunnen bijvoorbeeld worden

ingezet voor (extra) jobcoaching of werkfittrajecten. Gedurende de crisis bleek dat de effecten voor deze groep beperkt bleven. Dat komt deels vanwege de werkgelegenheidsstructuur in onze gemeente waardoor mensen vooral werkzaam zijn in sectoren die minder hard werden getroffen door de crisis. Ook is de ondersteuning en coaching bij deze groep al onderdeel van de reguliere dienstverlening. Wel heeft de gezamenlijke extra aandacht voor deze groep ertoe geleid dat:

- we in samenwerking met het UWV extra inzicht hebben gekregen in een groep die toch nog buiten beeld was geraakt omdat gegevensdeling tussen UWV en gemeenten nog niet formeel geregeld is;
- we onderzoeken in hoeverre we vormen van werkfitplekken kunnen inzetten bij van-werk-naar-werk trajecten voor personen met een arbeidsbeperking.

4. De bestrijding van de jeugdwerkloosheid

Net als bij de vorming van regionale mobiliteitsteams geldt voor de aanpak jeugdwerkloosheid dat er al langere tijd sprake is van goede samenwerking tussen onderwijsinstellingen, SBB, sociale partners, gemeenten en UWV in onze regio. Zo werken we in het kader van de “Route Arbeid” en de “Route Entree” al samen met respectievelijk pro/vso- en mbo-scholen en met de regionale meld- en coördinatiepunt (RMC) aan een sluitende aanpak van school naar school en van school naar werk voor jongeren in een kwetsbare positie. Hierbij is het behalen van een startkwalificatie een belangrijk uitgangspunt. De extra middelen voor de aanpak van jeugdwerkloosheid zijn benut om deze werkwijze verder uit te breiden naar een Route Arbeid mbo-gediplomeerden: een aanpak waarbij leerlingen met een afgeronde opleiding in een richting met minder kans op werk door scholen en gemeenten samen worden ondersteund bij het oriënteren op en vinden van een ander beroep en/of het volgen van een aanvullende opleiding. Ook is er extra aandacht besteed aan de doorstroming binnen de onderwijsketen. Ten slotte is er een impuls gegeven aan het in beeld brengen van jongeren tussen de 23 en de 27 jaar die we op dit moment niet kennen en die niet naar school gaan, geen werk hebben en geen beroep doen op een uitkering. Alle gemeenten in de regio hebben afgesproken deze groep te gaan benaderen. Hierbij kunnen we gebruik maken van de dienstverlening van het Inlichtingenbureau die over de gegevens van deze jongeren beschikt.

De middelen die we voor de bestrijding van de jeugdwerkloosheid in de regio hebben ontvangen, hebben we dus deels benut om jongeren die nu geen werk kunnen vinden of hun opleiding niet dreigen af te maken, extra te ondersteunen en te zorgen dat zij niet tussen wal en schip raken. Tegelijkertijd hebben we de middelen benut om de sluitende keten binnen het onderwijs en tussen onderwijs en arbeidsmarkt structureel te versterken door een uitbreiding van de Route Arbeid en extra aandacht voor voorlichting op scholen over de arbeidsmarkt. Ook onderzoeken we in hoeverre de ontwikkeling van leerontwikkelcentra (bijvoorbeeld bij de sociale werkbedrijven) aan die sluitende keten kan bijdragen. Ten slotte is een deel van de middelen gebruikt als cofinanciering voor Kansrijk Opleiden.

De lessen die we hebben geleerd hebben voornamelijk betrekking op het feit dat het bij leerlingen in een kwetsbare situatie om bredere groepen gaat dan jongeren in het pro/vso- en het entree-onderwijs en dat het dus zinvol is om voor bredere groepen te zorgen voor een sluitende keten, goede monitoring en nazorg.

Naast deze vier thema's hebben we in de afgelopen periode, naast intensiever telefonisch contact vanwege de opgelegde beperkingen, ook vormen van dienstverlening ontwikkeld die in de volledige breedte meerwaarde hebben opgeleverd. Zo blijkt de ontwikkeling van het Talentperron een goede manier om verschillende vormen van dienstverlening te ondersteunen. Deze nieuwe vorm van oriëntatie, informatie, beleving & advies past mooi in de ontwikkeling van de dienstverlening van het RMT en de doorontwikkeling daarvan, in de aanpak van het Werk- en ontwikkelprogramma om talenten te ontdekken en te ontwikkelen en in de bestrijding van jeugdwerkloosheid als ondersteuning voor de oriëntatie op (ander) werk of een (andere) opleiding. Daarnaast heeft de crisis en de daarmee samenhangende lockdown een stevige impuls gegeven aan digitale vormen van dienstverlening. Dat heeft tot de volgende initiatieven geleid:

- *De beschikbaarheid van een eigen studio*
Aan het Harm Buitenplein is één van de vergaderzalen omgebouwd tot studio waarin we op verschillende thema's specifieke doelgroepen kunnen bereiken. Zo hebben we webinars gegeven aan werkgevers (bijvoorbeeld over het in dienst nemen van mensen met een arbeidsbeperking), aan werkzoekenden en jongeren (over beroepen en werk) en aan collega's in de regio (over gezamenlijke dienstverlening). Dat biedt de mogelijkheid om zonder reistijd informatie te geven of uit te wisselen. Een manier van werken die ook na het opheffen van de lockdowns nog meerwaarde heeft.
- *Digitale matching*
Omdat het niet mogelijk was om werkzoekenden en werkgevers bij elkaar te brengen, hebben we vanaf de start van de coronacrisis digitale vormen van ontmoeting en matching tot stand gebracht. Ondanks het feit dat fysieke ontmoetingen in veel gevallen de voorkeur hebben, zijn digitale bijeenkomsten ook een mooie aanvulling op de matching gebleken.

Samengevat

Ondanks het feit dat de gevolgen van de coronacrisis op de werkgelegenheid, de werkloosheid en het beroep op uitkeringen beperkt zijn gebleven, hebben we een aantal lessen geleerd en maatregelen genomen waar we ook de komende periode nog van kunnen profiteren. De belangrijkste les is wellicht dat er bredere groepen werkenden en werkzoekenden zijn die zich in een kwetsbare positie bevinden en waarvoor er nog geen sprake is van een sluitende of van volwaardige dienstverlening.

Voor groepen werkenden die van baan willen veranderen, zelfstandigen die zich op ander werk willen oriënteren, jongeren die wel hun opleiding afronden maar geen werk kunnen vinden, is het belangrijk om dienstverlening beschikbaar en toegankelijk te hebben. Daarbij is het belangrijk om die dienstverlening samen met andere partijen (sociale partners, onderwijsinstellingen) te organiseren en van elkaars kennis en instrumenten gebruik te (kunnen) maken. De beschikbaarheid van ontschotter budgetten helpen daarbij.

Daarnaast hebben we ook geleerd dat we in de afgelopen periode een aantal goede stappen hebben gezet die ertoe hebben bijgedragen dat we in deze crisis vrij snel en gemakkelijk konden schakelen: de bestaande samenwerking met andere partijen in Werken aan Ontwikkeling, in Route Arbeid en Entree en in Kansrijk Opleiden

Volgvel 6

zorgden ervoor dat we nieuwe opgaven aankunnen door bestaande samenwerkingsvormen te benutten en verder te versterken.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

burgemeester,
Koen Schuiling

secretaris,
Christien Bronda

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend